

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.750/2015/4.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Udvary Katalin előadó bíró

. Almásy Mária bíró

A felperesek: II. rendű

III. rendű

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

Lascsik & Vass Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Vass Gellért ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

őri Ítélet tábla Pf.I.20.221/2014/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

őri Törvényszék P.20.631/2013/25.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, a Győri Törvényszék P.20.631/2013/25. számú, kijavított ítéletét megváltoztatja;

Megállapítja, hogy az alperest teljes kártérítési felelősség terheli a 2002. május 30-án született kk. V.B. terhesség alatt fel nem ismert, a születést követően diagnosztizált genetikai károsodással a II-III. rendű felpereseknek okozott, valamennyi, jogerős részítéletekkel el nem bírált károkért.

A felperesek és az alperes felülvizsgálati eljárási költségét egyaránt 30.000 (harmincezer) forintban állapítja meg.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A II. és a III. rendű felperesek gyermeke, V.B. 2002. május 30-án született az alperes szülészeti osztályán genetikai eredetű

csontfejlődési rendellenességgel, a szívpitvar sövényhiányával. A bíróság jogerős közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítési felelősségét a II. és III. rendű felperest ért károkért. A Győri Törvényszék a Győri Ítéltábla részítéletével helybenhagyott részítéletében a II. és III. rendű felperesnek a gyermek felnevelésével, iskoláztatásával, ruháztatásával, ellátásával felmerülő költségek iránti kereseti kérelmét elutasította. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a Pfv.III.20.870/2012/5. számú végzésével a jogerős részítéletet és az elsőfokú bíróság részítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A végzés indokolása szerint a felperesek kára abban áll, hogy egészségkárosodott gyermekük született, így az is káruk, ami más esetben a nevelés egyébként felmerülő alapköltsége egy megszületett és felnevelt gyermeknél. A Kúria végzése szerint az új eljárás során a hatályon kívül helyező végzés indokolásában kifejtett károsodás mibenlétének meghatározására figyelemmel kell lefolytatni a bizonyítási eljárást és dönteni a felperesek vagyoni kárigényéről. A Győri Törvényszék a 3.P.20.782/2010/43. számú ítéletével és a Győri Ítéltábla Pf.I.20.406/2012/3. számú ítéletével elbírálta a II. és III. rendű felperesek nem vagyoni kártérítésre és a vagyoni kártérítésre vonatkozó igényének a korábbi részítélettel nem érintett részét. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban hozott Pfv.III.20.800/2013/7. számú részítéletével a jogerős ítéletet részítéletnek tekintette és annak a felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A II. és a III. rendű felperesek a módosított kereseti kérelmükben kérték az alperes kötelezését az alapnevelési és ellátási költségek megfizetésére. Jogi álláspontjuk szerint az alperes elvette tőlük azt a lehetőséget, hogy a terhességmegszakításról a jogszabályban megadott határidőn belül dönthessenek, ezzel önrendelkezési joguk sérült. Káruk a B. nevű gyermekük megszületésének pusztán tényéből következik és ennek megfelelően kártérítésként a felnevelési költségek megtérítését igényelték.

- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a gyermek létezése nem tekinthető kárnak, továbbá nem bizonyított, hogy a magzat fogyatékoságának feltárása esetén a terhesség megszakítására valóban sor került volna. Az alperes a Kúria egymással ellentétes tartalmú határozataira tekintettel jogegységi eljárás megindítását tartotta indokoltnak a per tárgyalásának felfüggesztése mellett.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság az ítéletében a II. és III. rendű felperesek keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában utalt arra, hogy a jogerős közbenső ítélet ugyan megállapította az alperes kártérítési felelősségét, de a kárigények, illetve az alperes kártérítési felelősségének pontos körét nem határozta meg. Az elsőfokú bíróság értelmezte a kártérítés, illetőleg a kár fogalmát és arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek teljes felnevelési költségét áthárító jogi álláspont indokolatlanul szűkíti le a károsodáshoz vezető okfolyamat vizsgálatát, abból kell kiindulni, hogy a szülők akarata, családtervezési szándékuk egészséges gyermek megszületésére irányult, káruk az e vállaláshoz képest bekövetkezett hátrányhoz igazodik, ezért az alperes csak a gondozási, nevelési és tartási többletterhek megtérítéséért felelős. Az eredetileg is tervezett gyermekvállalással, családi élettel kapcsolatos költségek felmerülése az alperes tevékenységétől függetlenül nem minősülhet kárnak. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy a Kúria Pfv.III.20.870/2012/5. számú és a Pfv.III.20.800/2013/7. számú határozata a kár értelmezését illetően eltérő indokolást tartalmazott, és a Kúria részítéletében felhívott jogi állásponttal azonosulva mellőzte a Kúria végzésében foglalt utasítások teljesítését és határozott a kereset elutasításáról.
- [5] A II. és a III. rendű felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria határozatának kötőereje tekintetében kifejtette, hogy a bíróság a Pp. 227. §-ának (1) bekezdése szerint a hatályon kívül helyező végzéshez kötve van, a kötőerő azonban csak a megismételt eljárás során elvégzendő valamely konkrét perbeli cselekmény tekintetében áll fenn, a hatályon kívül helyező végzésben megjelölt jogi álláspont tekintetében nem, figyelemmel arra, hogy a hatályon kívül helyező végzéshez anyagi jogerő nem fűződik. E körben a másodfokú bíróság utalt az 1/2014. (VI.30.) PK vélemény 4. pontjában foglaltakra. Ebből következően nincs akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban az anyagi jogi kérdésekre vonatkozó - csupán orientáló jellegű - másodfokú iránymutatástól eltérjen. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben előírt jelleggel és körben, illetőleg részletezettséggel lényegében eleget tett az abban foglalt utasításnak.
- [6] A kár fogalmának értelmezése tekintetében a másodfokú bíróság ismertetette az eltérő nemzetközi bírói gyakorlatot és arra a következtetésre jutott, hogy a helyesnek tartott - az európai joggyakorlatban is többségi - álláspont szerint nem a jogsértő cselekmény, hanem a megsértett jogi tárgy szempontjából vizsgálandó

a szülők kára, viszonyítási alapként emiatt a szülők által kívánt egészséges gyermek nevelési költségét kell - hipotetikus jelleggel - összevetni a tényleges költségekkel, azaz a jelenlegi állapot és a szülők családtervezése során célzott előnyösebb állapot kerül egybevetésre. Utalt arra, hogy a jog egy élet születését kárnak nem minősítheti, így a gyermek léte és az ahhoz kapcsolt alap nevelési költségek sem tekinthetők kárnak, kizárólag a fogyatékosagra visszavezethető többletköltségek értelmezhetők kárként. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság álláspontját osztva megállapította, hogy a döntés az 1/2008. Polgári jogegységi határozat V. pontjában foglaltak viszonylatában is helytálló.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A II. és a III. rendű felperesek felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen a kereseti kérelemnek helyt adó, másodlagosan az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasító döntés meghozatalára irányult. A felülvizsgálati kérelem szerint az első- és a másodfokú bíróság ítéletei azon alapulnak, hogy a teratológiai ártalommal született gyermek szülei nem érvényesíthetik a gyermek felneveléséből eredő költségeiket. Az e körben adott indokolás kapcsán semmilyen olyan nóvum nem merült fel, amelyet a Pfv.III.20.870/2012/5. számú végzést megelőző első- és másodfokú ítélet ne tartalmazott volna, ebből következően a II. és a III. rendű felperesek szerint az első- és a másodfokú ítélet ugyanazon ténybeli alapok és jogi okok folytán jogszabálysértő mint a megismételt eljárást megelőző első- és másodfokú ítélet, ezért a korábban előterjesztett felülvizsgálati kérelemben foglaltakat mindenben fenntartják. Amennyiben a Kúria nem osztja a jogerős ítélet indokolásában kifejtetteket, a hatályon kívül helyezés mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása szükséges azösszezszerűség körében indokolt és hiányzó bizonyítás lefolytatására. A másodfokú ítélet az összezszerűség bizonyításával kapcsolatban iratellenes állítást tett, amikor azt állapította meg, hogy a felperesek a kereseti kérelmük 9. és 10. pontja vonatkozásában az igazságügyi orvosszakértő kirendelésére tett indítványukat visszavonták. A II. és a III. rendű felperesek e körben csupán azt kérték, hogy a bíróság adjon tájékoztatást arról, hogy a felmerült kérdéseket szakkérdésnek minősíti-e, amelyek a szakértői bizonyítást indokolttá teszik. A felperesek az orvosszakértőn kívül nem csak árszakértő kirendelésére terjesztettek elő bizonyítási indítványt, hanem a KSH, illetőleg az egyetemek megkeresésére is. Mindezek folytán iratellenes a jogerős ítélet indokolása a kereseti összezszerű követelés bizonyítottsága tekintetében. A Kúria határozatának kötőereje körében a korábbi fellebbezésben kifejtetteket a II. és III. rendű felperesek változatlanul fenntartják. A jogerős ítélet sérti a Pp. 275. §-ának (5) bekezdését és félreértelmezi az 1/2014. (VI.30.) PK vélemény 4.

pontjában foglaltakat. A Pp. 229. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel általános perjogi alapelv, hogy a hatályon kívül helyező végzéshez anyagi jogerő nem fűződik, ez azonban nem jelenti azt, hogy az első- és a másodfokú bíróságra nézve a Kúria által adott utasítás kötőerővel ne rendelkezne. A hatályon kívül helyező végzés indokolásában a Kúria nem csak utasításokat ad a perbeli cselekményekre, hanem az azok jogi alapját megteremtő álláspontot is ki kell fejtenie. A Kúria helyesen nem választotta szét az elbírálandó kereseti követelés jogi alapját és az annak megítélhetősége feltételeként fennálló bizonyítást mint konkrét perbeli cselekményt. Az utasítás kógens, így attól eltérni nem lehet. A hivatkozott PK 4. pontjában foglaltak pedig a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésére vonatkoznak, analógia alapján nem terjeszthetők ki a Kúria hatályon kívül helyező végzésére. A Kúria kötelező utasítása nem orientáló jellegű, hanem kógens és köti az alsóbb bíróságokat. A PK szerint az eltérés akkor lehetséges, ha a megismételt eljárás során beszerzett újabb adatok és bizonyítékok elvezetnek a tényállás olyan tartalmú módosulásához, amely a másodfokú bíróság iránymutatásait részben vagy egészben meghaladottá teszik, az adott esetben azonban ez sem áll fenn. Az elsőfokú bíróság nem ilyen okok folytán tért el a Kúria kógens utasításától és le sem folytatta a felperesek által felajánlott és a Kúria által is előírt eljárási cselekményeket.

- [8] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályban tartását, másodlagosan az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [9] A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [10] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.
- [11] A felülvizsgálat alapjául szolgáló ügyben a bíróság a korábbi eljárásokban el nem bírált, a gyermek alap nevelési és ellátási költségeinek megfizetése iránti keresetről döntött. Nem vitatott, hogy az alperes jogellenes magatartása, az orvos mulasztása miatt nem határozhattak a szülők a terhességmegszakításról és ezáltal sérült a családtervezéshez való joguk, illetőleg az anya önrendelkezési joga, ami megalapozza a szülők önálló kártérítési igényét. A másodfokú bíróság a Pf.20.202/2009/13. számú közbenső ítéletben az alperes kártérítési felelősségét a II-III. rendű felpereseket ért „kárért” állapította meg. Noha a felperesek többféle, elkülönítve előterjesztett kárigénnyel léptek fel, a jogerős közbenső ítéletből nem volt megállapítható, hogy az mely károokra vonatkozott. A Kúria a Pfv.III.20.870/2012/5. számú végzése

indokolásában egyértelműen utalt arra, hogy a szülőknek az is a kára, ami más esetben a nevelés egyébként felmerülő alapköltsége egy megszületett és felnevelt gyermeknél. A másodfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a hazai és a nemzetközi gyakorlatban a kár fogalmának értelmezése e tekintetben változó, illetőleg ellentétes. A Kúria ezért ebben az elvi jelentőségű kérdésben hozott döntését 2015-ben P 11. számú elvi határozatként tette közzé. Az ebben az elvi határozatban kifejtetteket teljes egészében és minden tekintetben irányadónak tartja ebben az ügyben is.

- [12] A döntésben a Kúria kifejtette, hogy a genetikai érintettséggel és az egészséges léttel kapcsolatos költségek és kiadások szétválasztása jogilag nem indokolható és a jogvita eldöntése sem a lét és a nem lét választásán alapul, hanem annak vizsgálatán, hogy az alperesnek a jogellenes és felróható magatartása milyen vagyoni és nem vagyoni károkat okozott, figyelemmel a korábban hozott 1/2008. PJE határozatnak arra a megállapítására, hogy a szülőknek a fogyatékosan megszületett gyermek léte miatt megnehezült élete jelenti polgári jogi értelemben azt a vagyoni és nem vagyoni kárt, amely pénzben kifejezve az orvosi mulasztás folytán az egészségügyi intézményre áthárítható.
- [13] A Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése értelmében kár a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés. A kár esetében viszonyítási alap a személy vagyonának korábbi állapota, de lehet olyan előnyösebb állapot, amelynek lehetőségétől a károkozó magatartás fosztotta meg a személyt, illetőleg annak vagyonát. A Ptk. kárfogalmába ez utóbbi helyzet is beletartozik. Az adott esetben a szülők a családjukban a terveik, elhatározásaik ellenére kényszerülnek arra, hogy egészségében károsodott gyermeket neveljenek fel annak minden költségével, káruk nem lehet más mint a felnevelés teljes költsége, hiszen ezt okozta a jogellenes magatartás. A kártérítés alapjául szolgáló magatartás következtében, a gyermek születésével okozatosan merülnek fel a felnevelésével kapcsolatos valamennyi már bekövetkezett és a jövőben felmerülő költségek, kiadások, amelyek az anya, illetőleg a szülők vagyonában más által okozott olyan vagyoni hátrányok, amelyek vagyoni kárként érvényesíthetők. Az orvosi mulasztással okozati összefüggésben álló vagyoni kár nem csupán a fogyatékos-sággal összefüggő többletköltséget foglalja magába. A kár elegendő a kárkötelem keletkezéséhez, az alperes a jogellenes, felróható és egyébként szerződést szegő magatartása miatt a teljes kár megtérítésére köteles, tekintettel arra, hogy az okozás a teljes kárra kiterjed. A fogyatékos gyermek gondozásával és felnevelésével együtt járó valamennyi anyagi teher objektív előre látható, adekvát és elismerhető okát adják a szerződés által védett valamennyi következménynek, így annak a gazdasági vagyoni érdeknek, ami hátrányára változik, sérül és ezért kártérítési következményekkel jár a szerződésszegés. Ennek alapján pedig

valamennyi, a gyermek megszületésével kapcsolatban felmerülő felnevelési költség olyan kárnak minősül, amelyet a károkozó térít meg és nem lehet a kár csak a fogyatékból eredő többletkiadás.

Záró rész

- [14] A kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet jogszabálysértő, ezért a Kúria a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróság kijavított ítéletét megváltoztatva közbenső ítéletben [Pp. 213. § (3) bekezdés] megállapította az alperes teljes kártérítési felelősségét a 2002. május 30-án született kk. Világi Botond terhesség alatt fel nem ismert, a születést követően diagnosztizált genetikai károsodással a II-III. rendű felpereseknek okozott, valamennyi, jogerős részítéletekkel el nem bíralt káraiért; megállapította továbbá a peres felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeit. A Kúria megfontolta a megfelelő határozat hozatala mellett [Pp. 252. § (4) bekezdés] azt; elrendeli, hogy az ügyet más bíróság tárgyalja, de az említett elvi határozat és különös tekintettel a közbenső ítélet jogi természete folytán célszerűnek és megfelelőnek az említett döntés meghozatalát tartotta indokoltnak és egyben szükségesnek is [Pp. 213. § (3) bekezdés, Pp. 253. § (4) bekezdés, Pp. 270. § (1) bekezdés]. A közbenső ítélet anyagi jogereje folytán a kártérítési követelés iránti jog fennállta vitássá nem tehető, a követelés összegére (mennysiségére) nézve pedig a tárgyalást folytatni kell. Emiatt a Kúria az iratokat az elsőfokú bíróságnak küldi meg.

Budapest, 2016. június 22.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

bírósági ügyintéző
HM